

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 03.03.2025

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 03.03.2025

Lausunto työryhmämietintöön hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamisesta

300/03.00.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

henkilöstöjohtaja, konsernihallinnon johtaja Mira Keitaanranta p. 050 559 4065

omistajaohjauksen johtaja Veli-Pekka Ignatius p. 044 716 1895

omistajaohjauksen asiantuntija Sanna Haarala p. 044 482 6426

hankintapäällikkö Tarinka Ringvall p. 050 559 4078

jätehuollon päällikkö Tiia Yrjölä p. 044 416 3634

juristi Sini Sulka ja juristi Satu Heiskari

Päätös

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Lahden kaupunki antaa lausunnon työryhmämietintöön perusteluosan ja liitteen mukaisesti.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden kaupungille on saapunut lausuntopyyntö työryhmämietintöön hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä

rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta. Lausunto tulee antaa 10.3.2025 mennessä lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta. Lausuntopyynnössä on esitetty kysymykset, joihin lausunto annetaan.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan muutoksella ei edistetä hallitusohjelmassa tavoiteltuja merkittäviä keskipitkän aikavälin kustannussäästöjä julkisten hankintojen tehostamisella. Esityksen vaikutusten arviointi on puutteellinen kunnille aiheutuvien vaikutusten osalta niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Uudistuksen hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa erityisesti palveluiden uudelleenjärjestelyistä, pilkkomisvelvoitteesta ja uudelleenkilpailuttamisvelvoitteesta aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin.

Voimassa oleva hankintalaki säätelee sidosyksikköhankintojen toteuttamista. Lain soveltamisessa on ilmennyt tapauksia, joissa hankintayksikkö on hankkinut palveluita sidosyksiköltä, vaikka omistajalla ei ole ollut yhtiöön määräysvaltaa. Sidosyksikkökäsitteen väärinkäyttöihin tuleekin ehdottomasti puuttua myös yritysten/markkinoiden näkökulmasta, mutta tilanteeseen puuttuminen on toteuttavissa voimassa olevan lain puitteissa. Muutosesitykseen sisältyvä sidosyksiköiden vähimmäisomistusta (esityksen § 15) koskeva 10 % osuus ei ole tarkoituksenmukainen ja on vaikeasti toteutettavissa. Sääntelyllä rajoitetaan kuntien mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä, vaikeutetaan tarpeettomasti kuntien yhteistoimintaa ja menetetään seudullisten julkisomisteisten yhtiöiden tuomat edut. Esitetyn 10 %:n vähimmäisomistuksen suhdetta perustuslain 121 §:ssä säädettyyn kuntien itsemääräämisoikeuteen ei ole arvioitu riittävästi.

Esitetystä 10 %:n vähimmäisomistuksen velvoitteesta aiheutuu pakon edessä tehtävien, epätarkoituksenmukaisten yritysjärjestelyjen ja hätäisesti

markkinapuutostilanteessa tehtyjen kilpailutusten takia merkittäviä taloudellisia tappioita. Yritysjärjestelyiden osalta voi tulla arvioitavaksi myös valtioneuvoston arviointi, kuten myös tilanteissa, joissa hankintaan on saatu tukea valtiolta. Kun suuri määrä kilpailutuksia tehdään samanaikaisesti, on myös todennäköistä, etteivät kaikki hankintayksiköt saa tarjouksia kilpailutuksiinsa tai pienempien volyyymien vuoksi hinnat nousevat. Kuntien tulee hankkia merkittäviä lisähenkilöresursseja ottaessaan toiminnan jälleen omaksi toiminnakseen tai resursseja kilpailutusten valmisteluun ja palvelusopimuksen aikaiseen hallintaan. Asiantuntevia osaajia ei todennäköisesti riitä jokaiseen organisaatioon.

Lahden kaupungin sidosyksiköt kilpailuttavat markkinoilta omaan palvelutuotantoonsa liittyvät palvelut/tuotteet. Mitään perustetta ei ole olettaa, että pidemmälläkään aikavälillä sidosyksikköhankintojen rajoittamisesta olisi saatavissa säästöjä tai merkittävää toiminnan siirtymistä markkinoille. Markkinoiden pirstoutuessa kunnille ei todennäköisesti koidu mitään taloudellisia säästöjä.

Muutosesityksestä aiheutuvia sopimusoikeudellisia ongelmia ja esityksen suhdetta perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuuden suojaan ei ole arvoitu riittävästi. Odotettavissa on osakassopimukseen liittyviä riidanratkaisumenettelyitä ja palvelusopimukseen liittyviä sopimusoikeudellisia korvausvaateita. Näiden kustannuksia on mahdotonta arvioida.

Siirtymäaika on täysin riittämätön muutoksen valmisteluun, analysointiin, käytännön toteuttamiseen ja taloudellisiin kustannuksiin varautumisen näkökulmasta. Myös kunnallinen päätöksenteko, mukaan lukien mahdolliset valitukset, vievät aikaa. Esityksen siirtymäajassa on myös todennäköisesti päivämääriin liittyvä kirjoitusvirhe.

Mikäli hankintalain muutokset toteutuvat esityksen mukaisina, valtion tulee korvata täysimääräisesti kunnille aiheutuvat kustannukset. Jo pelkästään alustavan arvion mukaan negatiiviset vaikutukset Lahden kaupungille ovat 10 miljoonaa euroa, eikä tähän ole mitenkään voitu arvioida lopullisia ja todellisia kustannuksia.

Lahden kaupungin lausunto on liitteenä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunto on toimitettava 10.3.2025 mennessä lausuntopalvelun (lausuntopalvelu.fi) kautta.